

między innymi w celu oznaczenia współczesnej epoki w dziejach sztuki, jak również zachodniej cywilizacji, która nastąpiła po modernizmie, a także kierunków i zjawisk w sztuce, które następują od mniej więcej końca lat siedemdziesiątych XX w., nurtu w literaturze występującego od drugiej połowy lat pięćdziesiątych XX w. i stylu w architekturze ostatniego trzydziestolecia. Postmodernizm preferuje także specyficzny kierunek uprawiania filozofii, a głównymi przedstawicielami tego nurtu są: Jean Francois Lyotard, Jean Baudrillard, Frederic Jameson. Reprezentują oni nurt filozoficzny zwany przez jego przedstawicieli „teorią”. Powyższe pojęcie pojawiło się już w 1880 r., ale popularność zyskało dopiero dzięki rozprawie Arnolda J. Toynbeeego pt. „Studium historii”, której pierwsze tomy ukazały się w pierwszej połowie lat pięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Toynbee twierdzi, że postmodernizm jest epoką „intelektualnej anarchii” oraz rewolucji i wojen. Miała ona nastąpić jeszcze w końcu XIX w., co wiązało się z postępującym upadkiem racjonalistycznego świata oraz narodzinami psychologii, która bada nie prawa natury, lecz głębię ludzkiej podświadomości. Wyjaśniając pojęcie postmodernizmu, należy podkreślić, że nie był on bardzo szerokim kierunkiem sztuki drugiej połowy XX w. [5, 8 – 205].

Literature:

1. *Encyklopedia filozofii* (red.) T. Haendrich, Poznań 1999, t. II.
2. Podsiad, *Słownik terminów i pojęć filozoficznych*, Warszawa 2000.
3. G. Dziamski, *Postmodernizm* (w:) „Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Od awangardy do postmodernizmu” (red.) G. Dziamski, Warszawa 1996.
4. *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, Warszawa 1996, t. 5.
5. Szerzej: E. Kuryluk, *Hiperrealizm - nowy realizm*, Warszawa 1979.

Червона Л.М. – к. філос. н.
(Київ, Ін-т вищої освіти)

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Термін політична культура містить у собі такі фундаментальні категорії як політика і культура. В політології існує багато визначень цього поняття, аналізуючи які можна виділити два принципово різні підходи. Перший, розглядає політичну культуру як сукупність політичних установок, орієнтацій, цінностей тощо. Другий, наряду з політичними ідеями включає також діяльнісний аспект: соціальну практику, політичну поведінку. Цей підхід видається більш вірним і науково обґрунтованим. Окреслюючи ознаки цього складного феномена, можна зазначити, що перше, політична культура це не ізольоване явище, а одна з підсистем глобальної культури. По-друге, важливою складовою політичної культури, є рівень оволодіння політичними знаннями і досвідом накопиченим

історією. Тут слід зазначити, що політичні знання, принципи, норми тільки тоді можуть розглядатися як елементи культури (окремої особистості чи групи) коли вони втілюються і їх діяльності.

Основним носієм політичної культури виступає особистість, яка проходячи шлях формування в якості члена даного (конкретного) суспільства, залучається до тих цінностей, які зафіксовані в культурі. В сучасному суспільстві культура має достатньо високу ступінь багатоманітності (багатоваріантності) і особистість приміряючись до різних зразків, знаходить собі ту чи іншу соціально-культурну нішу. Освіта окремої особистості складається і зростає в процесі взаємодії особистості з культурою суспільства. Розглядаючи процес освіти як рух особистості в полі культури суспільства, ми розрізняємо дві його складові. З одного боку, людина активна, вона рухається по шляху пізнання розробляючи і довершуючи індивідуальну систему моделей світу. З іншого боку, особа зростає в культурному середовищі і стає її невід'ємною частиною, приймає норми, звички і традиції, засвоює модельний фонд здавна притаманний цьому суспільству. Становлення і розвиток індивідуальної політичної культури в полі культури суспільства сприяє включенню індивіда в політичну систему в цьому значенні вона є універсальним засобом політичної соціалізації особистості. Політична соціалізація – це процес включення особистості в політичну систему шляхом засвоєння досвіду даної системи і виниклої на її основі держави, закріпленого в політичній культурі. Тобто це такий процес взаємодії особистості і політичної системи, метою якого є адаптація особистості до даної системи, перетворення її в громадянина.

Разом з тим, в сприятливих умовах розвиненого демократичного суспільства простором освіти особистості виступає вся світова культура. І чим багатоманітніші і ширші контакти особистості з світовою культурою, тим багатші перспективи індивідуальної освіченості.

Тому, важливим для нашого часу є розуміння і сприйняття чужої культури. По М.Бахтіну, культура простирається на межах. Це можна розуміти в тому значенні, що в середині самої себе вона не усвідомлюється, лише при взаємодії, зустрічі, діалозі, різних культур стають взаємними і зрозумілими підґрунтя і особливості власної культури. Це означає що особистість розуміє і сприймає інші культурні позиції і цінності, може піти на компроміс.

Розглядаючи проблеми політичної культури в контексті інтеграції України в Європу ми говоримо не про збільшення європейського простору в географічному сенсі, а про наповнення цього простору європейським політичним змістом.

Для України, у культурно-цивілізаційному аспекті, європейська інтеграція – це входження до європейських політичних і культурних традицій, це відкриття України світу, переходу від закритого тоталітарного до

відкритого демократичного суспільства. Співпраця з європейцями у сфері освіти не шляху входження України визначається участю вищої освіти України в Болонських перетвореннях. Але болонські вимоги це не уніфікація вищої освіти в Європі, а широкий доступ до багатоманітності освітніх і культурних надбань різних країн.

Європейський культурний простір можна визначити як мультикультурний, який в свою чергу формує інтегровану політичну культуру особистості. Характерними ознаками такої інтегрованої політичної культури особистості є: непротирічність політичних ідентифікацій, низький рівень політичного насилля, переважність громадянських процедур у врегулюванні конфліктів, довіра в політичних відношеннях соціальних груп, терпимість по відношенню до плюралістичності інтересів і переконання в їх примиренні, а також відчуття політичної компетентності.

—Шавкун І. Г. — канд. філол. н
(Запоріжжя, ЗНУ)

МЕНЕДЖМЕНТ-ОСВІТА В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Модернізація національної менеджмент-освіти має враховувати інтеграційні процеси в європейській і світовій освіті. Приєднання України до Болонської конвенції передбачає адаптацію її освітньої системи до світових стандартів як у формальному, так і змістовному відношенні [3].

Економіка України, що розвивається і інтегрує в міжнародний бізнес-простір, збільшує кількісний та якісний попит на фахівців нової формації. Це, у свою чергу, дає імпульс важливим новим явищам у вітчизняній менеджмент-освіті, один із головних векторів еволюції якої сьогодні полягає в засвоєнні міжнародних стандартів підготовки менеджерів.

Приєднання України до Болонського процесу змушує нас звернутися до проблеми нової парадигми сучасної менеджмент-освіти. На наш погляд, реалізації цієї мети сприятиме розгляд питань, пов'язаних із розкриттям концептуальних проблем стосовно змісту, завдання, мети, а також місця менеджмент-освіти в системі формування особистості.

Принципова новизна сучасної економіки полягає в тому, що найважливішої складової соціально-економічного розвитку стають не просто будь-які знання, а знання й інформація, оволодіння якими вимагають насамперед університетської підготовки. Нова парадигма менеджмент-освіти полягає в тому, щоб не просто передавати студентам конкретні знання, а навчити їх вмінню адаптуватися до якісно інших умов господарювання й життєдіяльності в цілому, вбудовуватися в постійно мінливе економічне, соціальне й інше середовище.

В сучасних умовах успішну кар'єру може забезпечити тільки така система менеджмент-освіти, що враховує процеси глобалізації: випускники